

УДК 351

Птахіна Ольга Миколаївна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри публічної служби й управління навчальними закладами
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

Ptakhina Olga

*PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Public Service and Management of Educational and Social Institutions
Luhansk Taras Shevchenko National University
ORCID: 0000-0002-9672-4593*

Терент'єва Ольга Леонідівна

*кандидат наук з державного управління,
старший викладач кафедри публічної служби й управління навчальними закладами
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

Terentieva Olha

*Candidate of Public Administration Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Public Service
and Management of Educational and Social Institutions
of the Educational and Scientific Institute of Public Management
Luhansk Taras Shevchenko National University
ORCID: 0009-0006-9539-8454*

Володавчик Вікторія Сергіївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри публічної служби й управління навчальними закладами
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

Volodavchyk Viktoriia

*PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of
Public Service and Management of Educational and Social Institutions
Luhansk Taras Shevchenko National University, Poltava*

DOI: 10.25313/2617-572X-2025-10-11544

**РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ОРГАНАМИ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

**IMPLEMENTATION OF STATE POLICY
ON INTERNALLY DISPLACED PERSONS
BY LOCAL GOVERNMENT BODIES UNDER
MARTIAL LAW**

Анотація. Вступ. В умовах воєнного стану в Україні значно зросла кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Україна входить в топ-10 країн світу за чисельністю внутрішньо переміщених осіб, що ставить перед територіальними громадами нагальну потребу у розробці та впровадженні ефективних механізмів їхньої адаптації та інтеграції. Питання адаптації внутрішньо переміщених осіб за останні роки набуло критичного значення для забезпечення соціальної

згуртованості, стабільності та національної безпеки держави. Інтеграція та адаптація ВПО до нових громад є одним з ключових завдань в умовах вимушеного переселення. Ефективна реалізація державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб органами місцевого самоврядування має на меті адаптацію ВПО у нових складних соціально-економічних умовах та передбачає комплексний підхід для вирішення існуючих викликів.

Мета. Стаття має на меті дослідити механізм реалізації державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб органами місцевого самоврядування та визначення основних викликів в умовах воєнного стану.

Матеріали й методи. Матеріалами дослідження є: 1) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які досліджують проблеми адаптації і інтеграції внутрішньо переміщених осіб; 2) нормативно правові акти, зокрема закони України, постанови КМУ; 3) результати наявних анкетувань ВПО, проведених представниками місцевої влади та громадських організацій, що дозволяє отримати всебічне розуміння проблематики. Для досягнення поставленої мети використовується комплексний підхід, що об'єднує як кількісні, так і якісні методи дослідження.

Результати. Встановлено, що проблема внутрішнього переміщення населення в Україні стала однією з найгостріших наслідків війни. Роль органів місцевого самоврядування у процесі реалізації державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб є ключовою. Ефективна адаптація ВПО значною мірою залежить від наявності дієвих інструментів реалізації державної політики на місцевому рівні. Основними викликами, які виникають у процесі інтеграції та адаптації ВПО є: соціальні, психологічні, культурні, комунікативні, економічні, інфраструктурні та інші. Успішна реалізація державної політики яка спрямована на інтеграцію і адаптацію ВПО на місцевому рівні потребує врахування специфіки громад. Лише комплексні та скоординовані зусилля органів виконавчої влади, місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій, можуть забезпечити та сприяти інтеграції та адаптації ВПО, створюючи умови для мирного та стабільного розвитку країни.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно спрямувати на удосконалення механізмів реалізації державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб на місцевому рівні, організацію ефективної взаємодії для створення умов, які сприяють адаптації та інтеграції ВПО.

Ключові слова: воєнний стан, внутрішньо переміщені особи (ВПО), державна політика, органи місцевого самоврядування, адаптація, територіальні громади.

Summary. Introduction. Under martial law in Ukraine, the number of internally displaced persons (IDPs) has increased significantly. Ukraine is among the top 10 countries in the world in terms of the number of internally displaced persons, which poses an urgent need for local communities to develop and implement effective mechanisms for their adaptation and integration. In recent years, the issue of adapting internally displaced persons has become critical to ensuring social cohesion, stability and national security. The integration and adaptation of IDPs into new communities is one of the key tasks in the context of forced displacement. The effective implementation of state policy on internally displaced persons by local authorities aims to adapt IDPs to new complex socio-economic conditions and provides a comprehensive approach to addressing existing challenges.

Purpose. The article aims to examine the mechanism for implementing state policy on internally displaced persons by local authorities and to identify the main challenges in conditions of martial law.

Materials and Methods. The research materials include: 1) works by domestic and foreign authors who study the problems of adaptation and integration of internally displaced persons; 2) regulatory legal acts, in particular laws of Ukraine and resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine; 3) results of existing surveys of IDPs conducted by representatives of local authorities and civil society organisations, which provide a comprehensive understanding of the issue. To achieve the set goal, a comprehensive approach is used, combining both quantitative and qualitative research methods.

Results. It has been established that the problem of internal displacement of the population in Ukraine has become one of the most acute consequences of the war. Local authorities play a key role in the implementation of state policy on internally displaced persons. The effective adaptation of IDPs largely depends on the availability of effective tools for implementing state policy at the local level. The main challenges that arise in the process of integration and adaptation of IDPs are social, psychological, cultural, communicative, economic, infrastructural and others. Successful implementation of state policy aimed at the integration and adaptation of IDPs at the local level requires taking into account the specific characteristics of communities. Only comprehensive and coordinated efforts by executive authorities, local government bodies, local self-government bodies and international organisations can ensure and facilitate the integration and adaptation of IDPs, creating conditions for the peaceful and stable development of the country.

Discussion. Further research should focus on improving mechanisms for implementing state policy on internally displaced persons at the local level and organising effective cooperation to create conditions conducive to the adaptation and integration of internally displaced persons.

Key words: martial law, internally displaced persons (IDPs), state policy, local government bodies, adaptation, territorial communities.

Постановка проблеми. Збройна агресія російської федерації проти України стала потужним деструктивним фактором, що спричинив руйнацію

всіх сфер функціонування українського суспільства, країна зіштовхнулася з масштабним викликом переміщення власного населення в більш безпечні

регіони. З поняттям «внутрішньо переміщені особи» Україна зіткнулась вперше у 2014 році, починаючи з 2014 року, багато українців були змушені залишити свої постійні місця проживання у пошуках захисту та безпеки. Загострення воєнного конфлікту у 2022 році, пов'язане з повномасштабним вторгненням, істотно збільшило кількість внутрішньо переміщених (ВПО) осіб серед громадян України. Це створює необхідність для них шукати нове проживання в інших громадах, де вони змушені адаптуватися до нових умов та знаходити способи інтеграції в місцеве життя. Така ситуація актуалізувала не лише питання соціального й правового статусу ВПО як нової категорії громадян, але й висунула на перший план проблеми їх доступу до медицини, освіти, житла та працевлаштування, що потребують комплексного вирішення на державному та місцевому рівнях. Враховуючи, що війна в Україні триває понад одинадцять років, постає питання ефективного державного регулювання процесів інтеграції ВПО у громади, мінімізації негативних наслідків, забезпечення їхніх прав і свобод. Таким чином, реалізація державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб у воєнний час вимагає злагоджених зусиль на всіх рівнях управління, оскільки ефективне вирішення цього завдання сприятиме не тільки подоланню наслідків воєнного конфлікту, а й закладе основу для майбутнього стабільного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні проблемі внутрішньо переміщених осіб присвячені праці науковців які охоплюють широкий спектр аспектів внутрішньої вимушеної міграції, включаючи державне регулювання, соціально — психологічну адаптацію, аналітичні огляди та вплив на ринок праці. Кожне з досліджень своїми результатами доповнює розуміння цієї складної проблематики та може слугувати основою для подальших досліджень у цій галузі. Так генезис поняття «внутрішньо переміщена особа» вивчали правознавці К. Є. Гожда, О. П. Рекотова [4]. Т. Р. Кульчицький проаналізував поняття «ВПО» як об'єкта соціального та правового регулювання, визначив основні ознаки ВПО в Україні [7], М. І. Малиха наголошує, що ВПО — це особи, які були змушені покинути місце свого проживання та не залишили територію України, тому потребують визначення свого статусу та забезпечення прав та свобод. Дослідження О. Капінуса фокусується на державному регулюванні процесів внутрішньої вимушеної міграції, освітлюючи основні поняття та категорії, пов'язані з цим феноменом [6]. Наукові підходи до визначення ВПО та своє власне визначення сформулювали Л. Р. Наливайко, А. Ф. Орешкова. Праця В. А. Бабенко присвячена психологічній адаптації вимушених мігрантів у воєнний час. У своїй роботі О. З. Кхасраві здійснює співвідношення таких правових категорій, як «міграція», «внутрішнє переміщення населення», «внутрішньо переміщена особа», «переселенець», пропонує авторську дефініцію

вказаних понять. О. О. Проценко розглядає феномен внутрішньо переміщених осіб у контексті вимушеної міграції, обґрунтовує необхідність концептуалізації поняття «внутрішньо переміщені особи» з позицій соціологічного підходу. Тихончук Л. та Боровик М. розглядають чинні механізми публічного управління, які сприяють ефективній інтеграції ВПО у приймаючі громади, аналізуючи те, як війна росії проти України впливає на інтеграційні процеси [12]. Кожне з досліджень своїми результатами доповнює розуміння цієї складної проблематики та може слугувати основою для подальших досліджень у цьому напрям.

Метою статті є дослідження аналізу державної політики та ролі органів місцевого самоврядування в інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади та розробки рекомендацій для покращення даних процесів.

Матеріали і методи. дослідження базується на комбінованому підході, включаючи як кількісний, так і якісний аналіз під час якого здійснювався аналіз наукових публікацій та нормативно-правових актів, що стосуються політики щодо ВПО, звітів міжнародних та національних організацій, які працюють з ВПО. У ході дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи. Використано метод контент-аналізу, за допомогою якого здійснено відбір та узагальнення інформації, пов'язаної з темою роботи; методи синтезу та узагальнення — для створення цілісного бачення проблеми й формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. Останні роки проблема внутрішнього переміщення населення в Україні стала однією з найгостріших наслідків війни. За даними Міністерства соціальної політики України, на травень 2025 року кількість зареєстрованих ВПО в Україні склала близько 4,6 млн. осіб [3]. Це поставило перед державою та суспільством складні завдання щодо соціального захисту, правового статусу, адаптації та інтеграції цих людей. Сприяння інтеграційним процесам внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у приймаючі громади є важливим соціальним і політичним завданням органів публічної влади в сучасних умовах. Реалізація державної політики з питань допомоги внутрішньо переміщеним особам здійснюється центральним органом виконавчої влади Міністерством національної єдності, до 3 грудня 2024 року мало назву Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. 04 серпня 2023 року КМУ ухвалив Постанову «Про затвердження Типового положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб» [8]. Цією Постановою було рекомендовано: до 1 вересня 2023 року обласним, міським та районним військовим адміністраціям створити Ради з питань внутрішньо переміщених осіб і затвердити положення про ці Ради згідно зі Стандартним положенням; органам місцевого самоврядування також рекомендовано створити Ради з питань внутрішньо

переміщених осіб та затвердити положення про ці Ради. Отже, на місцеві органи державної влади (передусім обласні військові адміністрації (ОВА)) та органи місцевого самоврядування покладено завдання щодо тимчасового розміщення ВПО та створення умов для їхньої соціалізації.

В Україні питання підтримки та залучення внутрішньо переміщених осіб до діяльності громад у контексті їхньої інтеграції регулюються низкою нормативно-правових актів: Конституція України; Законами України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про соціальні послуги», «Про публічні консультації», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації»; Постанова Кабінету Міністрів від 1 жовтня 2014 р. № 509 «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції» тощо. На сьогодні Кабінетом Міністрів України прийнято: Постанову від 01 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб»; Постанову від 4 серпня 2023 року № 812 «Про затвердження Примірною положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб», яке регулює роботу рад з питань ВПО (при місцевих та обласних органах влади створені як консультативно-дорадчі органи ради ВПО, з метою залучення ВПО до участі у реалізації регіональної політики у сфері забезпечення та захисту прав та інтересів цієї категорії осіб, сприяння діяльності територіальних громад у розвитку ефективних механізмів адаптації та інтеграції ВПО); Постанову від 18 квітня 2023 року № 330 «Про утворення Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (для забезпечення налагодження міжвідомчої координації діяльності органів влади, ОМС, військових формувань, утворених відповідно до законів, правоохоронних органів та громадських об'єднань з питань реалізації прав і свобод ВПО); Постанову від 21 квітня 2023 року № 390 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 року № 206» (якою передбачено звільнення осіб, які вимушено покинули своє житло внаслідок збройної агресії проти України, від сплати рахунків за спожиті комунальні послуги, якщо таке житло розміщується на ТОТ або територіях бойових дій); Постанову від 07 травня 2024 року № 512 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 року № 634» (якою передбачено звільнення від орендної плати орендарів майна, розташованого у зоні активних бойових дій та на окупованих територіях, а також встановлення ОМС та їхнім підприємствам пільгової щомісячної орендної плати — 1 гривню за 1 квадратний метр площі гуртожитків, облаштованих для розміщення ВПО) та інші. З моменту виникнення

явища внутрішнього переміщення у 2014 році Кабінет Міністрів України вже декілька разів схвалював державні стратегії та плани заходів із їх виконання, спрямовані на захист прав, інтеграцію та покращення становища ВПО: комплексну державну програму щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року; Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року; Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2024 року; нині, Стратегію державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року й операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках. Основним стратегічним документом на сьогоднішній день щодо реалізації державної політики адаптації внутрішньо переміщених осіб є Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. [11]. Основними цілями Стратегії є: посилення спроможності держави реагувати на виклики щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб; забезпечення умов для безпечної евакуації людей з небезпечних районів, задоволення їхніх гуманітарних потреб; сприяння адаптації ВПО на новому місці проживання; сприяння інтеграції ВПО в нових громадах; підтримка безпечного повернення до покинутого місця проживання та реінтеграції людини [5]. Основними напрямками державної політики сприяння інтеграції ВПО є: забезпечення житлом, сприяння у працевлаштуванні, соціальний захист, забезпечення права на освіту, надання медичної допомоги, надання допомоги в отриманні документів, які посвідчують особу та підтверджують громадянство України, участь у місцевому самоврядуванні [5]. Тобто на місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування покладено завдання щодо підтримки ВПО, сприяння їх адаптації та повноцінному включенню в життя громад.

За даними Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) в межах програми «Єднання заради дії» спільно із соціологічним центром «Соціоінформ» було проведено дослідження «Ставлення, виклики та можливості інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО), у якому були дослідженні такі питання як: відносини між ВПО та членами приймаючих громад, потреби ВПО віком від 30 років та їх неповнолітніх дітей, проблеми щодо дискримінації, доступу до правової допомоги, стан інтеграції ВПО різних хвиль у вибраних приймаючих громадах, адвокація та рівень поінформованості щодо різних правозахисних питань та психологічне здоров'я. За результатами цього дослідження були зроблені

наступні висновки: основні потреби ВПО, віком від 30 років мають матеріальний характер — житло (35%), затримки, або неможливість отримання соціальних виплат; серед нематеріальних потреб були зазначені: працевлаштування (сприяння у пошуку роботи з гідною оплатою праці), перекваліфікація, промоція наявних робочих місць, сприяння ВПО у відкритті власної справи: навчання, консультування, надання фінансування для старту бізнесу, психологічна підтримка — психологічна допомога та реабілітація (більше фахівців); наявність єдиного інформаційного ресурсу (або хабу), який би інформував і координував ВПО, щодо доступних їм видів допомоги, послуги з соціального догляду (допомога у догляді за дітьми, чи літніми людьми, людьми з інвалідністю) [9].

Узагальнюючи соціологічні дослідження та дослідження науковців основними викликами, які виникають у процесі інтеграції та адаптації ВПО є: соціальні, психологічні, культурні, комунікативні, економічні, інфраструктурні та інші [14, 8]. Соціальні та культурні виклики можуть проявлятися внаслідок самої суті різноманіття. Громадяни, які складають групу ВПО часто зіштовхуються з труднощами соціалізації в новому середовищі через відмінності мови, звичаїв, традицій, а також через стереотипи та упереджене ставлення місцевого населення. До цієї групи дослідники також відносять психологічні травми, оскільки ВПО, які пережили втрату домівок, насильство або інші травмуючі події, можуть мати потребу в спеціалізованій психологічній допомозі для адаптації до нових обставин. Економічні виклики пов'язані зі складностями внаслідок обмежених можливостей працевлаштування та фінансової нестабільності самої громади. ВПО можуть стикатися з труднощами у пошуку роботи через високий рівень безробіття, недостатній рівень кваліфікації або відсутність мережових зв'язків, відсутність стабільного доходу може посилити соціальну вразливість ВПО, обмежуючи їх доступ до житла, освіти та медичних послуг. Інфраструктурні виклики пов'язані з розгалуженістю соціальної інфраструктури у приймаючих громадах. Цю групу формують житлові проблеми та труднощі доступу до соціальних послуг. Як свідчать дослідження, житлова проблематика фактично є досить вагомою проблемою щодо розміщення ВПО. Більша частина, внаслідок відсутності соціального житла вимушені винаймати житло, що своєю чергою вимагає певного рівня фінансової спроможності громадян з числа ВПО. Тому, забезпечення ВПО доступним житлом у приймаючих громадах є одним з найскладніших викликів, особливо в умовах обмежених ресурсів та збільшення кількості переміщених осіб.

Наявність існуючих проблем вказує на необхідність перегляду державної політики, а саме посилення міжвідомчої взаємодії, залучення додаткового фінансування, міжнародної допомоги, формування сучасної цифрової платформи обліку ВПО. Важливу роль в цьому процесі відіграє моніторингове оцінювання потреб ВПО, яке спрямовано на збір та аналіз даних щодо системи забезпечення прав і можливостей ВПО у громаді, метою якого є виявлення того, чи задовольняє ця система ключові потреби ВПО. Також доцільно звернути увагу на необхідність розширення інформаційної підтримки для ВПО. Організація інформаційних кампаній, спрямованих на руйнування стереотипів та попереджень щодо ВПО, сприяє формуванню позитивного ставлення і сприйняття переміщених осіб [14]. Незважаючи на реалізовані інформаційні кампанії щодо прав переселенців, порядку оформлення допомог, доступу до медичних, психологічних та соціальних послуг, значна кількість осіб досі не має достатньої обізнаності щодо своїх можливостей. Особливо це стосується вразливих груп — літніх осіб, людей з інвалідністю або тих, хто має обмежений доступ до цифрових технологій. Залучення широкого кола зацікавлених сторін (центральної органи виконавчої влади, місцеві органи державної влади, органи місцевого самоврядування, міжнародні організації, організації громадянського суспільства та громадськість) до процесу адаптації ВПО сприятиме обміну знаннями, ресурсами та кращими практиками.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проблема внутрішнього переміщення населення в Україні стала однією з найгостріших наслідків війни. Роль органів місцевого самоврядування у процесі реалізації державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб є ключовою. Ефективна адаптація ВПО значною мірою залежить від наявності дієвих інструментів реалізації державної політики на місцевому рівні, серед яких: створення дорадчих рад за участі переселенців, реалізація програм соціального захисту, забезпечення тимчасовим житлом, організація соціально-культурних заходів, підтримка працевлаштування, а також розвинуті канали комунікації між владою та громадянами. Успішна реалізація державної політики яка спрямована на інтеграцію і адаптацію ВПО на місцевому рівні потребує врахування специфіки громад. Лише комплексні та скоординовані зусилля органів виконавчої влади, місцевих органи державної влади, органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій, можуть забезпечити та сприяти інтеграції та адаптації ВПО, створюючи умови для мирного та стабільного розвитку країни.

Література

1. Аналітичний звіт за результатами фокус-групового дослідження. «Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах». URL: <https://www.vplyv.org.ua/wp-content/uploads/2023/06.pdf> (дата звернення: 26.10.2025).
2. Бабенко В. А. Внутрішньо переміщені особи в Україні: проблеми та перспективи інтеграції : монографія. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2017. 240 с.
3. Внутрішньо переміщені особи. Вебсайт Інформаційно-обчислювального центру Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> (дата звернення: 26.10.2025)
4. Гожда К. С., Рекотова О. П. Генезис поняття «внутрішньо переміщених осіб». *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 659–662.
5. Інформаційна довідка щодо інтеграції внутрішньо переміщених осіб. <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33607.pdf> (дата звернення: 20.10.2025).
6. Капінус О. Державне регулювання внутрішньої міграції: понятійно-категоріальний апарат. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. 3(34). С. 17–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_3_5 (дата звернення: 20.10.2025).
7. Кульчицький, Т. Р. Поняття та ознаки внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2017. № 1(19). С. 51–57.
8. Про затвердження Примірного положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 р. № 812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.10.2025).
9. Результати дослідження «Ставлення, виклики та можливості інтеграції ВПО» URL: <https://yednanniazaradydii.org.ua/rezultaty-doslidzhennia-stavlennia-vyklyky-ta-mozhlyvosti-intehratsii-vpo/> (дата звернення: 23.10.2025).
10. Селіхов Д. А. Механізм забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб органами місцевого самоврядування. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/08/6.pdf> (дата звернення: 26.10.2025).
11. Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 312-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.10.2025).
12. Тихончук Л., Боровик М. Публічне управління інтеграційними процесами внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах. *Механізм регулювання економіки*. 2023. 3(101). С. 50–54. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/168> (дата звернення: 26.10.2025).
13. Хімінець В. В., Головка А. А. Засади соціальної та економічної інтеграції внутрішньо переміщених осіб. *STRATEGIC PANORAMA*. 2022. № 2. С. 68–75. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/download/145/145> (дата звернення: 23.10.2025).
14. Шапошнікова І. В., Пристай І. Р. Стратегії та виклики інтеграції внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-11-02-04/2024-11-02-04> (дата звернення: 23.10.2025).

References

1. Analytichniy zvit za rezultatsy fokus-hrupovoho doslidzhennia. "Intehratsiia vnutrishno peremishchenykh osib u pryimaiuchykh hromadakh". URL: <https://www.vplyv.org.ua/wp-content/uploads/2023/06.pdf>
2. Babenko V. A. Vnutrishno peremishcheni osoby v Ukraini: problemy ta perspektvy intehratsii: monohrafiia. Kyiv: Instytut demohrafiy ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, 2017. 240 s.
3. Vnutrishno peremishcheni osoby. Vebseit Informatsiino-obchysliuvalnoho tsentru Ministerstva sotsialnoi polityky. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo>
4. Hozhda K. Ye., Rekotova O. P. Henezys poniattia "vnutrishno peremishchenykh osib". *Molodyi vchenyi*. 2018. № 4(2). S. 659–662.
5. Informatsiina dovidka shchodo intehratsii vnutrishno peremishchenykh osib <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33607.pdf>
6. Kapinus O. Derzhavne rehudiuvannia vnutrishnoi mihratsii: poniatiino-katehorialnyi aparat. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadiuvannia. 2017. 3(34). S. 17–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_3_5
7. Kulchytskyi, T. R. Poniattia ta oznaky vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini. *Administratyvne pravo i protses*. 2017. № 1(19). S. 51–57.
8. Pro zatverdzhennia Prymirnogo polozhennia pro Radu z pytan vnutrishno peremishchenykh osib: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 serpnia 2023 r. № 812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2023-%D0%B-F#Text>.
9. Rezultaty doslidzhennia "Stavlennia, vyklyky ta mozhlyvosti intehratsii VPO". URL: <https://yednanniazaradydii.org.ua/rezultaty-doslidzhennia-stavlennia-vyklyky-ta-mozhlyvosti-intehratsii-vpo/>

10. Selikhov D. A. Mekhanizm zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib orhanamy mistsevoho samovriaduvannia. Elektronne naukovye vydannia "Analitychno-porivnialne pravo navstvo". URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/08/6.pdf>.

11. Stratehiia derzhavnoi polityky shchodo vnutrishnoho peremishchennia na period do 2025 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 kvitnia 2023 r. № 312-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text>

12. Tykhonchuk L., Borovyk M. Publichne upravlinnia inte hratsiiny my protsesamy vnutrishno peremishchenykh osib u pryimaiuchykh hromadakh. Mekhanizm rehuliu vannia ekonomiky. 2023. 3(101). S. 50–54 URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/168>.

13. Khiminets V. V., Holovka A. A. Zasady sotsialnoi ta ekonomichnoi inte hratsii vnutrishno peremishchenykh osib. STRATEGIC PANORAMA. 2022. № 2. S. 68–75. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/download/145/145>

14. Shaposhnikova I. V., Prystai I. R. Stratehii ta vyklyky inte hratsii vnutrishno peremishchenykh osib u terytorialnykh hromadakh v umovakh voiennoho stanu. Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-11-02-04/2024-11-02-04>

Стаття надійшла до редакції 30.10.2025